

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap salemi részét illető
minden külső lemondás ide intézendők.

Hírdetési díjak levelek csak ismert kézektől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Kiöngyészési ár

Helyben kézhez hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábszorosított egyezségi beiktatásért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilatkozat 4 számban postai díj 20 kr.
Hirdetést vagy közlalmat magában foglalt
előzetes száma 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Kedd Október 28.

209. szám.

Közvélemény.

Kedvenc vesszőparipája politikusoknak, újságok cikkezéseinek, kényelmes köpönyege jól-rosszul titkolt érdeklajháznak, általában elfogadott ok minden oktalanságnak, a szükség szerinti faltörő kos, vagy védő ércpaizs: ki, mi, és hol vagy ő közvélemény?

A szemetét fölszínre vetett, piszkos hullámaival harsogó utca azt követeli, hogy tagolatlan ordításában a te főnséges, emberföltött hangod lüktet. Pipaffistós kártyás jelszavaktól zavaros levegője apró vidéki kaszinóknak fenhéjájára hirdeti, hogy benne vagyon hazád. Fényes főúri termék diskrét chior-oscurója kelletlen vendég gyanánt, de mint szükséges rossz magának vall. A parlament minden töredéke veled takargatja elvi és erőbeli fogyatkozásait, valamint erősen tartja hozzád jussát a mindinkább gyérülő, mohos nádfödélű, megrozszant száraz malom, amaga zsiros bekecsével, kurta, kerek gubáival, melyek szinte gőzölgőnek az ország sorsán való évdőstől.

Mindenki ajkán hordja nevedet, anélkül, hogy bárkinek is észbe juttatna fölvetni a természetes kérdést: mi jogon?

A jog nélkül valóságnak ezen végtelen láncolata már szinte azonosította a közvélemény és a jogtalanság fogalmát. Ugy járt biz a közvélemény, mint a többi istenek. Addig hirdették jó és rosszhiשמתי papjai mindenütt jelen valóságát, míg végül most a tisztfejtű, értelmes emberek egész serege hajlandó azt hinni, hogy voltaképpen seholy sincs.

Csak egy kémia, az érzelmeire spekulálókat által ügyesen felfúj, de minden lényeges tartalom nélkül való mumus volt, melynek szines szappanbuborékát egy erős és nyugodt kéz egyetlen merész csapással szétpattantja.

Politikai és társadalmi átalakulásunk számos meglepő, erőszakos mozzanata szól amellett: hogy gyökeresen meg van rendülve a hit a magyar közvélemény létezésében

Pedig van. Kell, hogy legyen.

Az emberiség általános érvényű nagy élettani szabályai alól e tekintetben sem képezhetünk kivételt, hacsak nem akarunk ama szomorú nevezetességű természeti kuriózumok sorában tartozni, amilyen példál a szivnélküli ember.

Van szívünk, de úgy lehet, a szokásos rendtől eltérőleg helyezkedett el szervezetünkben s most nem vagyunk vele tisztában, a jobb, vagy a baloldalon székel-e?

Ez a bizonytalanság pedig nyilván onnét származik, mert a szerencsétlen szívnek dobogását nem tudjuk kellő pontossággal fölismerni az életműködés ezen nyi más hangjának kábító zűrzavarában.

Ez kétségkívül baj. Epp olyan, mint mikor egy orvos a diagnózis megállapításához nem képes megtalálni a lázas beteg lüktető eleven erét.

Sok tekintetben mindannyian érezzük egész közéletünknek bizonyos fokú lázas voltát, mely néhol már részleges elélt-sággá fejlődött s megbénítja nemzeti cselekvőségünk nem egy ágazatát.

Nem hiányoznak a legjobb szándéku orvoslasi kísérletek a nemzet legjobbjai részéről: ám minden jöttévi munkásság hatáthos voltát szembezőkőn csökkenti a helyes, az igazi irány megtalálásának ugyszólván lehetetlensége.

Ha van állam, mely alkalmas arra, hogy benne egy egészséges, természetes alakulatu és semmi részről meg nem hamistott közvélemény képezze a politikai és társadalmi fejlődés megbízható, esetl-erőse rendelkező hatalmu irányítóját: a magyar állam minden kétségen kívül az.

Hogy ez a közvélemény mégis csak nagy ritkán, valamely rendkívüli időknél, korszakalkotó eseményeknek ellenállhatatlan nyomása alatt szokott szintén csak ad hoc összejöttömörülni: annak szintén megvan a maga oka, részint magában a nemzeti jellemben, részint pedig a történelmi kényszerűségben, mely az esetleg-

nek szakadatlan ismétlődése folytán már a törvényszerűség bélyegét viseli magán.

Ma tényleg nincs, azaz hathatos eleven erővel nem munkál a magyar közéletben a magyar közvélemény.

A pesszimisták azt hirdetik, hogy az egyértelmű az alkotó elemekre bomlasztó halállal! azonban úgy gondoljuk, hogy ezen esetben is érvényes az evangélium örökszép példaszója: a leányzó nem halt meg, csak a lezik.

Es ennek felébresztésén munkálkodni a meglévő közvéleményt helyes irányba terelni — a sajtó legnemesebb, legszebb feladatainak egyike.

Szapary Gyula gróf miniszterelnök Bécsben. Bécsből távirják a „Bud. Corr.”-nek: Gróf Szapary miniszterelnök, ki ma délelőtt báró Bauer közös hadgyimnáziummal, gróf Taaffe miniszterelnökkel és Bacquehem marquis kereskedelmi miniszterrel, délután pedig Szogyén osztályfőnök tanácskozott, este visszautazott Budapestre.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszternek tegnap délelő a budapesti kir. ügyészség háromtagu küldöttsége egy előterjesztést nyújtott át, a melyben tekintettel a szervezeti törvények legközelebbi revíziójára a fővárosi kir. ügyészség számára megfelelőbb állás biztosítását kéri, mint a minót a bírói és ügyészi szervezet módosítására vonatkozó előadói tervezet kontemplált. Az igazságügyminiszter a küldöttség tagjait, Baumgarten, Kőrögh és Lázár kir. alügyészeket, biztosította arról, hogy az újabb szervezeti törvény iránt végleges megállapodásra nem jutott s hogy a lehetőség határain belül kívánásaik teljesítéséről gondoskodni fog.

A budget-vita. A képviselőház holnap ülésében — mint a „Bud. Corr.” értesül — a költségvetési általános vita kezdete keddre, november 4 re fog kitűzteni.

Igazságügyi codificatio. Az „O. E.” írja „Igazságügyi codificatio” cím alatt a „Jog” című lap után, csaknem minden budapesti hírlap közül egy tudósítást, mely már egy irányban eddig is helyreigazított. Ezen kívül több téves hír is van abban, melyről az igazságügyminiszteriumban senkinek nincs

tudomása. Ilyen az a hír, mintha az igazságügyi miniszter az anyira égetően szükséges bünvádi eljárási javaslatnak törvényhozási tárgyalását a jelen országgyűlés munkaprogramjából föltétlenül kizártnak tartaná és egészen új javaslatot dolgoztatna ki. Ellenkezőleg az igazságügyminiszter utolsó budgot beszédje alkalmával kijelentette, hogy az elődje által benyújtott bünvádi eljárási javaslatot általánosságban elfogadja és egyes részeiben kívánja átdolgoztatni. Így állvna a dolog, a javaslat elkészítésének szempontjából mi sem áll annak utjának, hogy a jelen országgyűlés foglalkozhassék és úgy tudjuk, hogy az utolsó ülészek van kiszemelve e nagy horderejű reform megvalósítására.

Külföld

Milán király holnap, vagy legkésőbb holnapután elutazik Belgrádból s hosszabb időt fog külföldön tölteni. Rövid ideig Párisban lesz, de azután megint hosszú keleti utra indul. Meglehet azonban, hogy előbb még Angliába is elmegy. A Milán exkirály magánügyei sok mindenféle nehézség után az utóbbi napokban végérvényesen szabályoztattak, úgy látszik, hogy egy dynasztia kérdését is az exkirály kedve szerint oldották meg, mert Milán kijelentette Száva miniszterelnöknek, hogy a kormányval s az ország viszonyaival meg van elégedve.

A Moltke-ju-bileum nagy lelkesedés közt folyt le Berlinben. Az agg hadvezér, kinek oly nagy része van Németország egyrsége és hatalma megerősítésében, érdemeihez méltó ünneplésben részesítik születésnapja 90 dik évfordulóján. A várost fellobogózták, nagyszerű fakélyásmenet harmincz zenekarral tisztelgett. Vilmos császár s a többi német uralkodók, de még idegen fejedelmek is elhalmozták kitüntetésekkel az aggastyánt, városok dispolgára, tömérdek egylet dísztagja lett, a tisztelgő küldöttségek egész sora vitt ajándékot. Az egész nemzet hődo-lata volt ez, meleg hála kifejezése s az egésznek maga a fiatal császár volt a főrendezője. Becsületére válik. Fél tíz órakor kezdődött az összes vezérkari tiszték és hivatalnokok tisztelgése. A második gárdaezred és a gárdabeli vértsek első százada az összes zászlókkal fél tízenkötőkor érkeztek meg a gyűzelm emlékhöz. A császár háromnegyed tizenkötőkor jelent meg. Az említett csapatok zászlókkal nemokára Moltke palotája elé mentek, a ki födétlen fölvel jelenvén meg az erkélyen, elvonultak előtte zászlókkal, melyeket azután a tábornagy lakására vittek. E

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A sisak.

— Gluisty Pál novellelteje. —

A férfi, ki a tárgyakat elárverezé, gyanusan mosolygott. Majd kezébe ragadott egy tárgyat, melynek alakja a vastag rozsdaréteg alatt egészen elenyészett.

Es mondá: „Egy tizenhatodik századbeli sisak . . . gyártmány . . .”

Elhallgatott, kissé megzavarodva a fölött, hogy szokása ellenére nem tudott valami fantasztikus jelzést találni. Azután gyors pillantással mérve végig a teremben lévő közőnséget, melyben az árverés tartatott, s látva hogy komoly vevőre nem akad, gunyos hangon veté oda e szavakat, melyekre az előbbi katalógusból emlékezett vissza:

— A híres Alonzo de Saganun mester műve ez, az öregé, ha nincs is rajta a gyárjegy . . .

Büntetlenül mondhatta ezt s kétes értékű ismereteit fitogtatá; csakis kíváncsi, műremekekben profán tőmögve őt, körül, kiket, a dob alá került házi eszközök árveréséhez pusztá czélszerűségi szempont vonzott.

— Kétszáz frankot kérünk — folytató a kikiáltó, kétségkívül újból meg akarta kísértetni, mennyire volna képes a Hotel Drouot látogatóinak hiszékenysége, Hallgatás.

Majd, minden különösebb lelkesülés nélkül kiáltá egy kereskedő:

— Hat frank.
Senki se szólott hozzá, s miután a dobos átlátta, hogy nem lesz czélszerű az egyedüli vevő a haszontalan fegyverzetrezs ritka-

ságáról meggyőzni. éppen le akarta venni a kérdéses műbarát javára, midőn a terem egyik szögletéből egy hang felkiáltá:

— Husz frank.
Mindenki az új árverezőre tekintett s fiatal festőt ismertek föl benne, ki most készült hírnevét megalapítani.

A kereskedő pedig vérszemet kapott s elhíve, hogy valóban értékes tárgy nyomára akadt, az árverést vezető nagy bámulatára, szintén kezdett igérgetni:

— Harmincz!

— Ötven! — mondá a festő.

— Teringgetté, kezd érdekessé válni!

A kikiáltó tüzetes vizsgálat alá vette a sisakot, melyet csak az imént annyira megvetettek s most már egymás kezéből igyeksenek kikapdosni; de mindezek daczára csak a fejét rázta.

Nézete szerint az az ócska vasdarab legfőlebb csak a kereskedő hat frankját érte meg.

Ezalatt azonban győzedelmeskedett benne hivatászerű kötelessége; jónak látta közőnséges, banális magyarázatainak egyikével közbeszólni:

— Ritka darab, a hozzá tartozó páncél bizonyára meg kell legyen a fegyvertárban.

A két versenyzőt azonban felesleges volt ingerelni.

— Hatvan!

— Száz!

— Százötven!

S az igéret rohamosan növekedett. Háromszáznál megingott a kereskedő, s a sisak a festőé maradt, ki azt azonnal magával vitte.

En a vita végével léptem a terembe. A tárgyhoz mérten a vita igen hevesnek tünt föl előttem.

Azon pillanatban találkoztam a festővel,

a mikor ő dühtől eltorzult vonásokkal, kezében tartva a sisakot, kilépett.

— Ön tehát nagyszerű leletre akadt?

— Kérdem.

— Ez, — viszonyzó ő, az ócska vasra mutatva — haszontalanság, egyszerű rongy!

— De hát akkor mire ez a szörnyű hajza?

— Látja, — tört ki belőle s vonásain egyszerre mélabus és dühös kifejezést űlt, feltűnt-e már önnek valaha életében az, hogy mennyire hasonlít egymáshoz a sisak meg a levélszekrény? Nézzon csak ide! A sisak és rostélyzata közti hasadéka, ha az utóbbi zárva van, nem úgy néz-e ki, mintha arra volna készíve, hogy leveleket csuszassunk, köze? Nem ingereli-e ez? Nem-e vonz! Így ni, egy, kettő! S ez volt bal végzetem.

— Megvallom —

— Ön nem ért engem! Eh, én nem titkolozom a kalandjaimmal. Azért vettem meg ezt a sisakot, hogy elpusztítsam, összezuzzam, megemmisítem, mert boszút akarok állni mindazon fájdalomért, amiket nekem okozott. Még sokkal többet is adtam volna érte. Valóban nem is lehet megfizetni az elégtételt ily esetben. Egy egész ostoba mult, tíz elveszett év az életből, ez átkozott vasdarab miatt.

— Olyan vallomások, melyek folytatásra várnak.

— Kérem, ha úgy tetszik . . . Tudja meg hát, hogy az imént megtartott árverés egy igen derék férfúnak a hagyatéka fölött történt, akinek nagy szolgálatokat tettem, habár akarata ellenére is. Ime, hogyan történt:

— Tehát, körülbelül tíz éve, hogy valami nagyon kicsiny ügyben összekötöttesbe léptem vele. Valami fölvilágosításról volt szó, amit tőle kértem. Udvariassan rendelkezésemre

bocsátotta magát s hasonló udvariassággal tettem nála néhány látogatást. Valóban pedig azért, mivel egy kis nevelőt tartott magánál, aki unokahúgának kiképzetésével volt megbizva; ez a nevelő pedig úgy tünt föl előttem, mint a világ legeszebbitől lénye.

Huszonhárom éves voltam s mi természetesebb, minthogy lángoltam érte! Atközöttül érzélgős volt és habár első vallomásaimat nem is utasította vissza, előre láttam mégis, hogy az ostrom hosszasan fog tartani. Nagyon visszavonult álláspontot foglalt el a házban s alkalom kevsé volt vele beszélgetni, a mi összekötöttesünket nagyon hosszúra látszott nyújtani . . .

— De hát a sisak?

— Azonnal rá térek. Jóllehet a kintű férfi, a kinek szorgalmas látogatójává lettem, nyárspolgár volt a szó legvalódióbb értelmében, vagy talán éppen ezért, szalonjának egyik szekrényére fölrakta ezt a neveléses sisakot, amelyről naiv módon azt hitte, hogy rendkívül értékes. Ez a sisak az ő trombaságával ösztönyszerűleg boszantott engem, de tudtam méltányolni azt a hasznot, amit belőle huzhatok s összebészéltem a kicsikével, aki ezt az eszközt nagyon költőienek találta: a rostély nyílásába a legforróbb vallomásaimat csuszattam be. Mihelyt a kicsike magára maradt, kezébe vette a tolluseprőt, kivette az én szerelmes leveleimet s válaszáat ugyanezen levélszekrénybe tette be, ahonnan én aztán kivettem.

— Hisz ez egészen elragadó lehetett, s regényes vonás se hiányzik belőle, illhat a rózsavíztől . . .

— Az ám, de nem tartott soká. Durand ur, nevezzük így, nős volt s ha ő nem is volt iju, de igen a felesége. Nem felelt ugyan meg az én eszményemnek, de nem is volt rut. Valószínű, hogy egy napon meglá-

közben a nagyteremben gyülekeztek a parancsnoklói tábornokok, köztük Caprii bíró, dalmi kancellár az osztrák-magyar katonatiszti küldöttség és Kutusov orosz tábornok kiket itt a császár üdvözölt. Ezután gróf Moltke lépett be Waldersee vezérkari főnök és az összes magasabb rangú vezérkari tisztek kíséretében s a császár és a tábornoki kar, majd később a trónörökös és valamennyi herceg szerencsés-kívánságait fogadta. A délelőtti folyamán a többi közt az orosz csártól és a svéd királytól is érkeztek üdvözlő táviratok.

A szerb skuptina a remény választott szerb skuptina első ülészaka a mai napra hivattott össze Belgrádba. Mikor olvasták fel a regesség üzenetét, a formászerű megalakulás előtt vagy után, arról még nincs hír. Az ülészakot megelőzőleg ismét válsági hírek keringtek a szerb fővárosban, melyekben volt is némi igazság. Egyes miniszterek közt tényleg forogtak fenn összeütközések, melyek azonban már elintéztettek. A kormány és Milán király viszonya az utóbbi időben szintén barátságosabbá vált s az offeziózusok már abbahagyták az ex király elleni támadásokat. Garasania a legújabb hírek szerint elfoglalja helyét a skuptinában s minthogy két kerületben választott meg, a dunai kerület mandátumát tartja meg s így Tesarvaczban lesz új választás.

A költségvetési vita előtt.

Minden valószínűség szerint nemcsak deficitmentes hanem kellő időben megszavazott s a roz indeminatívó gazdálkodásnak vésetvető budgetnek is lesz 1891-re írja a „Pester Correspondenz“ A pénzügyi bizottság befejezte előkészítő munkáját, beterjeszti jelentését s a képviselőknek jó két hónapjuk lesz a kormány előirányzatának beható áttárgyalására és a főrendiház által elintézésre.

Azon örvendetes körülmény, melyet a bizottsági tárgyalások befejeztével a pénzügyi bizottság elnöke is kiemelt, hogy az ellenzéki tagok valóságos versenyeztek a kormány pártiakkal a pénzügyminiszteri előirányzat szoliditására és realizálásának elismerésében, valóban megengedi ama biztos feltevést, hogy a költségvetési tárgyalás a plenumban is gyorsan és simán, gonosz meglepetések és mesterséges halogatás nélkül fog lebonyolítani. Azután teljesen átengedheti magát a törvényhozás a reformmunkának, melyet oly szorgalmasan és alaposan előkészít a kormány különösen az igazságszolgáltatási és közigazgatási javaslatokba mélyednek el a törvényhozók, melyek oly sürgősen szükségese a magyar államnak nemcsak belső erősödésére hanem külső tekintélyére is.

Es ha, a mi nem is oly valószínűtlen, az oly igen fontos, messzeható valutakérdés is már a jövő évben Magyarország törvényhozóinak megfontolása alá kerül, — lesz hozzá elég idejük és pénzügyi nyugalomuk.

Különösen pedig a valutakérdés rendezésére bir eléggé nem becsülhető jelentőséggel, hogy oly körülmények közt fognak hozzá, minők szerencsére jelenleg léteznek, különösen az egyensúlyban levő költségvetés, melynek még az ellenzék is megadja a soliditást és realitást fenntartás nélkül dícséretét, bir erre nézve nagy fontossággal. Mert nem szabad átlátunk magunkat, a valuta rendezés igen jelentékeny áldozatokat fog követelni, melyeket csak egy legjobb hitelű, pénzügyileg biztos alapon gazdálkodó Magyarország hozhat.

tet engem, amint levelet dobtam be a sisakba. Röviddel ezután, amint kivettem a középkori szekrényből a választ — mit találok? — egy levelet ösmeretlen írással, telve gyöngéd szemrehányásokkal, ami, mindent összevéve, eléggé érthető fölhevít tartalmazott. Meglepetve állok, mintegy kérdezve magamban, mit jelenthet ez, midőn nyílik az ajtó. Durand asszony lépett be, megfogta a kezemet és így szólott:

— Tehát hitalálta, hogy szeretem önt? —
— Teringtett! —
— Képzhet ön ennél kényesebb helyzetben lovagias embert? Minő eszközöz nyuljak, hogy ilyen bizalomteljes, magánkülv levő s ezenfelül még kívánatos terejtést meghazudtoljak, megvállja neki, hogy én nem önknek irtam, hanem a nevelőnők? Tudtam-e én, hova vissz majd ez a kaland? Adhattam-e neki felvilágosítást, ugy mint most önnek? Engedtem tehát — udvariasságból, keresek más kifejezést erre, de nem találok. A viharos találkozás egész lánczolata következett. Minden órában nálam volt, zsarnok módon parancsolólag, szakadatlanul az áldozatról beszélve, amit érettem hozott, sőt féltékenységből megtiltotta, házához jánom. Gyöngye vagyok s ezt nagyon is bebizonyítottam. — Végre én is hittem az áldozatban, aztán meg az azokás is, ugye? s az udvariasság, no ez mindig? Megvállhattam-e neki viszonyunk teremő okát?

Tudja-e, mit csinált végre belőlem? Valóban elcsábított. Kijelentette, hogy neküm nem tud élni. Minden ellenállási képességem megtört vele szemben. Rávet, hogy Páriszt elhagyjuk ketten: Elhatároztam, hogy megyek, munkám máj fel voltak gönyölitve. Megadtam magamat. Kívánsága, kedve szerint játszhatott velem, lenyűgözte erélyemet. Oh, a túlfégyelmes előítélet képtelen bátorsága egy asszony ellen: Ez végtére is úrvénybe vezet! S ő még a művészet dolgában is

Es mégis mozog!*)

„És lézen ezután... a ti véneitek álmodat álmodoznak és a ti ifjaitok látásokat látnak!“

Ugy tetszik, mintha álmodat álmodoztam és látásokat láttam volna én is, mikor előlasám azt a javaslatot, mely a debreczeni ev. reform. egyházban t rvezett „lelkészi — parochialis — körök felállításáról s az ezekkel kapcsolatos szervezésről a debreczeni egyháztanácsos elé terjesztetett be.

Megmozdultak az egyházi élet sivar mezején a megszáradt tetemek az Ur lelkének ihletése alatt és megelégedés és áll az ő lábára felette igen nagy sereg!

A mi után igen rég vágyódtunk; a mit oly sokszor sürgettünk, szinte követeltünk; és a mit mindég mint fennmaradhatásunk, erőteljes tovább fejlődésünk egyedüli és el-mellőzhetetlen feltételét mutattak fel; ime a megvalósulás előtt áll egyik legnagyobb, egyik vezéregyházunk körében. És ha annyi energia lesz a kivitelben, mint a mennyi van a javaslatban, akkor rövid időn Debreczen leand az a minta-egyház, melynek formájára kell alakulnia nem csak nagyobb, de kisebb egyházközösségeinknek is; mindenik annyit va-lósítván meg ennek intézményeiből, a meny-nyi helyi viszonyai között életbe léptethető.

Méltó e kezdeményezés Debreczenhez és annak vezér embereihez és csak teljes elismeréssel kell meghajolnunk előttük és nekik tisztességet tennünk.

Nagy, elvi fontosságú dolgok nyertek kifejezést a javaslatban és nyereendek megvalósulást e munkát elfogadásával. Ezeknek keresztülvitelével egyszerre más képet fog mutatni egyházi életünk. Krő, elevenség, érdeklődés, vallásosság; buzgósság és lelkesedés fogja helyét elfoglalni a mostani petyhüdségnek, bágyadságnak, közönynek, hidegségnek és lélek nélkül való vegetatiónak.

Különösen nagy gyűlekezeteink vannak igen elhanyagolt állapotban. „Megverem a pásztor-t és elszédnek a juhok.“ A pásztorok meg vannak verve a tömérdek adminisztratívonalis dologgal a nagy gyűlekezeteinkben és tulajdonképeni pásztor nélkül bolyong a nyáj. Mert nem ér per absolute semmit, ha osztatlan parochialis rendszer mellett akár 24 papja van is az ecelesiának s ezek csak akkor szolgálnak, mikor „a papi tiszteket rendi szerint rájuk jut a szer.“ Így a hiveknek lelki gondozásáról szó sem lehet. Pedig e nélkül meg hiába van a mi predikálásunk.

A hivekkel foglalkozni kell. Szellemi recompensatiót kell nekik adni az egyház iránt tanusított áldozataikért; mert ellenkező esetben csak tehernek érzik ezeket; sőt könnyen felébred az a gondolat is, hogy hiában és keveset érő dologért áldoznak.

Az egyház-tagokban érdeklődést kell kelteni az egyházi ügyek iránt s ennek legközvetlenebb módja csak az lehet, hogy közt-ülk minél többen vonattassanak be jogaik és kötelességeik gyakorlására. A jogok gyakorolhatóságával élnébb lesz a kötelességek érzése is.

Az egyháznak a maga erejét minél több társadalmi intézmény létesítésében kell kimutatni, hogy látván annak nemcsak contempláló hitét, de hatalmas cselekedeteit is, érezék a hivek közvetlenül a jótékonysság hatásait és

*) A budapesti „Protestáns egyházi és iskolai lap“ból vesszük át ezt a meleg hangú ismertetést, mely a debreczeni reform. egyháznak parochialis körökre való felosztási javaslatát követendő mintá gyanánt ismertet s üdvözli.

vezetni meré zelt engem, mint minden másban s gyáván, okatlanul türtem az ő befolyását mindenben. Es minő élet! Kézműves munka a mindennapi kenyérért! Polytonos utazgatás, az elrejtőzés szükségessége, félbeszakított célozgatások, a számités Párisból, elfeledve lenni s kétségbeesve. Mi lesz a vége? Szabad volt-e őt elhagynom? Mert tapasztalnom kellett — bár éppen nem óhajtottam, — hogy ő is tanusított több-kevesebb önfeláldozást, ezt nem is tagadhattam. Meneküljek? Újból kinyomozott volna. Egész ifjúságom célátalanul elpazarolva, elvesztve, borzasztó hézag, mit sohase fogok betölthetni, habár most mint örült dolgozom is. Végre meghallotta, hogy férje beteg, hogy véget járja s éppen elég korán érkezett oda, hogy az árván maradtak bocsánatát kikérje, aki bizonyára szívből áldotta azt az embert, ki ily hosszas időre megszabadította őt tőle.

— Most érti tehát, miért érzem én szük-ségét annak, hogy boszut álljak e félelmetes sisakon, mely mindennek az oka.

A festő hevesen rázogatta beszélgetése alatt a boldogtalan sisakot és nagy erőfeszítéssel toltá föl annak már berozsdásodott rostélyát.

Ekkor hirtelen fölkiáltott. Elsárgult lap hullott le a földre. Megragadta hirtelen s nekem nyújtá.

— „Miért nem ir többé nekem? Nem bírok már annyi erővel, hogy tovább küzdjek. Vigyen magával, menjünk messze, messze, nagyon messze, a föld valamely rejtett zugába, én mindenre készen vagyok.“

A kis nevelőnő utolsó levele volt ez, tiz évig ide bezárva.

A festő vállait vonogatta.

— Ő is — mondá philosophicus közönynyel.

Ford : Pécheur.

maguk is alkotó tényezőivé válván ez intézménynek, egész lelkesedéssel csüggjenek és munkájának azokon.

A protestantizmus soha sem a tömegekre, hanem mindég az egyénekre fektette a fősúlyt és csak az egyesek megnyerése által tudott mindég alkotni. Minél több egyént tudott megnyerni valamely ügyének, annál erősebb lett az az institúciója; de ha nem volt képes az egyéni érdeklődést és az egyéni munkásságot felkelteni és szakadatlanul ébren tartani: vesztett ügye volt.

Ezt a szempontot kell minden dolgában szem előtt tartania. Ezzel áll, vagy esik.

Ez a szempont érvényesült a debreczeni javaslatban, mely — eddigi viszonyainkhoz mérten — bizony oly eszményi és mégis realis intézményeket contemplál, hogy szinte álmodozásának és látások látásának tűnik fel. Egy az egyháznak eszményi céljait kiválóan ismerő és folyton szeméi előtt tartó, de annak való viszonyaital is számitani tudó codificatornak munkája ez. Ideális felfogás a célok kitérésében; de a legnagyobb realitás a cél eszközöknek, az elérhetős módjainak kijelölésében. A javaslat ugyan helyi, specialis viszonyokra vonatkozik első sorban; de egész magyar protestáns egyházunkra nézve is fontos elvi dolgok teszik egyetemes érdekűvé.

Ezek a nagyszabású Javaslát legfőbb gondolatái és intézkedései. A belőlük kimagasló elvi jelentőségű mozzanatokra felesleges volna külön rámutatni; maguktól, éles vonásukban domborodnak ezek úgyis ki. A tisztán helyi vonatkozású intézkedésekről pedig nem szólhatunk; nem is lehet ne feladatunk. Az a javaslat apró részletei mólosulást szenvedhetnek a gyakorlati kivitelben éppen a specialis loca is viszonyok miatt; de a hatalmas és minden ízében erőtelj, élettől duzzadó conceptio a maga egészében kifogástalan.

Megmozdult magyar Sionunk egyik legnagyobb egyháza. Tónni, a kottai kíván. A keresztény és protestáns szellem ereje lüktetni kezd benne. Nagy célokat tűz ki maga elé a cselekvésre, Az Ur adjon erőt neki a kivitelhez!

Es ha a nagy alkotás meg lesz; ha a gyűlekezeteiben igazi evangéliumi élet hat át és elevenít meg minden tagot; ha kicsiny és nagy, gazdag és szegény, szolga és szabad lelkes pásztorok vezetése alatt égő hittel, lankadást nem ismerő buzgóssággal, szent érdeklődéssel építik a Krisztus anyaszentegyházat külső és belső erősödésben: emeljék oda szemeket egyébb gyűlekezeteink is és kövessék a nemes példát!

Sőt még ne is várjanak az ott bekövetkező eredményre. Az kétségtelenül meg lesz. Hanem ébredjenek fel minél előbb! Az ellenség körül jár, „mint az ordító oroszlán, keresvén kit elnyeljen.“ Eber pásztorokra, nemes érdeklődőkre és bugó hivekre van szükségünk!

Debreczen kitűzött egy nemes eszmékkel tele írt zászló! Karja ne lankadjon meg a lobogtatásban! A magyar protestáns egyház pedig kövessse, n-hogy a közöny havába lassanként mind mélyebbre süppedve megdermedjen és az élet feltételét képező melegség hiányában élettelen tömeggé váljék!

Kenessey Béla.

Városi közgyűlés.

Debreczen, okt. 28.

Gróf Dégenfeld József főispán ur az ülést megnyitván, hangsúlyozza, hogy ennek a közgyűlésnek több fontos tárgya van, melyeket a közgyűlés t. tagjai figyelmébe ajánl.

A főjegyző által felolvasott polgármesteri jelentés egyhangulag tudomásul vétetik. Ezután felolvasatik a miniszterelnöki kézirat, mely mellett leküldi Ö Felsőge királyi köszönetét a város által nyújtott szives fogadtatásért. A királyi köszönet levél felolvasását a gyűlés tagjai felállva hallgatták végig s végül megéljenztek. A leirat örvendetes tudomásul vétetett s kinyomatás után a városban házaként szét fog hordatni.

A miniszterelnöki leirat, mely szerint Nagy és Kis-Gutpuszták törvénykezési tekintetben a debreczeni kir. törvényeszk és járásbírósg területi köréhez csatol tatnak, örvendetes tudomásul vétetik.

Kovács Sándor ügyész indítványára az igazságügyminiszterhez egy közszó-irat intéztetik.

Szabolcs megye és Szatmár város köszönet levele azon vendégszeretetről, melyben a város által Ö Felsőge látogatása alkalmával részesültek, tudomásul vétetnek.

A tanácsi előterjesztés alapján, mely szerint a városi tiszti ügyész helyett a köz igazgatási bizottságba helyettes választassék; dr. Magoss György alügyész ilyen helyettesül kijelöltetik.

A közigazgatási bizottság félévi működéséről szóló jelentés tudomásul vétetik.

Sáveli Desző mintarajztanodai növendéknek 300 frt segély megadatik.

Csánki József iparművészeti iskolai növendéknek is megadatik 200 frt segély.

A debreczeni izraelita hitközség iskolája részére 1000 forint segély megadatik — 500 frt a rendes, 500 a rendkívüli alából.

Az ágostai egyház részére 8

méter öl tűzifa s 500 frt készpénzsegély adatik meg.

Ezek után a sor az 1891. évi házipénztári költségelőirányzatra került.

Előzőleg a főispán azt javasolja, hogy olvastassanak fel azon tisztviselők nevei, a kikre nézve fizetésemelés javasoltatik. Felolvasatik a névsor.

Jón a Daniélnak a kapitányi fogalmazókra van megjelölése, és pedig az iparüggyeket vezető fogalmazókra, kijelentve, hogy ott oly példás a rend, s annyi a do'og, hogy méltányos lenne annak a fizetését is, mint a másik kettőtét felemelni.

A főispán kijelenti, hogy az iparügyeket vezető fogalmazó fizetés már emeltetett meg-előzőleg.

Az összes kisebb javadalmazású tisztviselők részére javaslatba hozott fizetésemelés 5000 frtot tenne ki.

Lengyel Imre általánososságban elfogadja a nagy gondtal összeállított költségvetést. — De megjegyzi, hogy a gyűlésterem nagyon nékülősi a szükségess berendezéseket is. Miután ebben a teremben a bizottsági tagok iskolás gyerekeként kuporoghatnak a széleken, előttük annyi hely sincs, ahová kezüket letehessek, nem hogy asztalok lennének előttük. Proponálja, hogy a rendkívüli kiadások 5000 frtja a teremnek alkalmas gyűlésteremre berendezésére fordítassék.

A polgármester kijelenti, hogy ha e teremben asztalok alkalmaztatnak akkor nem férnek el benne a bizottsági tagok.

Főszámvevő megjegyzi, hogy az 5000 frt rendkívüli kiadás oly csekély, hogy err a tanácsoterm rendezés nem bázírozható, mert akkor az a berendezés örökre való elhalasztását jelenti. Kéri, hogy újabb kiadások ne proponáltassanak.

Megjegyezzük, hogy az újságírók számára is jó lenne nagyobb asztalokról gondoskodni, mert azon a piczi asztalon szorongani nem valami istenes dolog.

Márk Endre hozzájárul Lengyel Imre indítványához mint a legpraktikusabb indítványok egyikéhez, mert a terem állapotá valóban botránnyosan kényelmetlen, de különben is kevésbe fog kerülni az egész átalakítás.

Lengyel Imre javasolja, hogy az átalakítási munkát a költségvetés keretén belül rendeltessek el, s a tanács még ez év folyamán tegyen javaslatot az alakítás s annak költségei fedezése iránt.

Ezután egyenként felolvasatnak a költség előirányzati összesített tételek — s egyhangulag elfogadtatnak.

Géresy Kálmán a főiskolai nyilvános olvasóterem érdekében szólal fel, kijelentve, hogy annak berendezése ma is hiányos, mert mindennap nyitva nem lehet, kéri figyelembe venni azt, hogy ez közügy és nem egyházi ügy, s arra mindenkinek szüksége van. Hivatkozik Szeged példájára, ahol a Somogyi könyvtára 4—6000 frtot fordít évenként a város. Ő csak évi 600 frt. segélyt kér erre a célra megszavazni, mint a culturalis célok egyik legfontosabbjára.

Főszámvevő kijelenti, hogy a püspök ur ez iránti kérelmét tegnap este kapta meg véleménye s jelentéstétel végett. Ő tehát írásba nem foglalhatta eddig, de szóval megteszi a jelentését, hogy azt az olvasótermet csak nem kell évenként rendezgetni, s ha kell is, tessék azt társadalmi uton berendezni, tessék a társadalomhoz fordulni segélykérés végett, s ne az úgy is annyira megterhelt házipénztárhoz.

Főispán ur szerint a költségvetésbe ez a tétel csak azért nem vétetett be mert a kérvény elkészése érkezett. Indítványozza azonban, hogyha nem is 600 frt, de valami összeg ez évre irányoztassék elő, mert ez valóban oly csekély mely támogatására érdemes.

Kiss Albert előadja, hogy itt nem berendezésről de az olvasóterem fenntartásáról van szó, és pedig a közkiválatomnak megfelelőleg. Kell növelni a könyvtári személyzetet, a szolgásmélyzetet, fűteni, világítani, könyveket köttetni stb. Ha a főiskola 60.000 kötetnyi könyvet rendelkezésre bocsátja, s ha a már megadott 600 frttal az az olvasó termet teljesen berendezte — méltányos, hogy azt fenn is tartssa, s fenntartási költségeit fedezze legalább részben. — Kér legalább 300 frt. segélyt felvenni a rendkívüli költségvetésbe.

Kovács Sándor t. ügyész 200 frtot véleményez felvenni a költségvetésbe.

Armós Bálint: a kért évi segélyt állandó kiadásnak véli tekinteni — de ehhez csak a kérvény letárgyalása után lehet szólni. Egyelőre évi 200 vagy 300 frt. segélyt vél megadni.

Szavazás utján szótöbbséggel 300 frt. segélyt állapítottak meg a kollégiumi nyilvános olvasóterem részére.

Kiss Albert kéri jövőre a különböző pénztárak költségvetésének tárgyalását is kitűzni. A főispán ur ezt teljesen feleslegesnek tartja.

Zádor Lajos czélszerűnek tartja ennek a költségvetésnek is tárgyalásra kitérését.

Lengyel Imre mindenekelőtt elismeréssel kíván adózni a főszámvevőnek, a miért a különböző pénztárak költségvetését összeállította, s tudomásul hozta, tárgyalását azonban jövőre se találja czélravezetőnek, mert azok a különböző pénztárak helyzetét feltüntető adatok legfeljebb tudomásvételül s nem vita tárgyalul szolgálhatnak.

Kiss Albert visszavonja előbbi indítványát.

A bérkocsi szabályrendelet módosítása iránti javaslatot Komlóssy Arthur szól hozzá s kijelenti, hogy a bérkocsi ügy állapota valamely város műveltsége állapotának is kifejezője, s ha jön ez idegen először is a bérkocsissal áll szóba, s annak minőségéből, milyenségéből von következtetést első sorban az idegen a város állapotára. Ne súlylyes- szük a kétfogatu bérkocsik számát az egyfo- gatuuak rovására.

A főispán felvilágosító azon nyilatkozata után, hogy a javaslatban ilyesmik nem is cé- lozhatók, mert a kétfogatnak eredeti számában meghagyatnak — a tanács javaslata elfo- gadtatik.

A reudőrségi tisztviselők egyenruhazá- ráról szóló szabályrendelet a rangjelzését il- letőleg módosított; a rendőrségi tisztvisel- lőknek ezen szabályzat végrehajtását fogau- tostitó tanács végzés ellen beadott fellebezésük pedig mint tárgytalan elvetett.

A marháknak a hortobágyi inséges legelőről a kaszálókba behajtása iránt tett intézkedései a tanácsnak utólagosan jóváha- gyattak.

Tárgyalás alá vétették az 1891, 1892 évi utadói költség előirányzat. A tanács 1891-re a bevételt 18995 forint, a szükségletet 61284, 1892-re a bevételt 11000, a szükségletet 45144 forintban javasolja megállapítani. A 15 frtnál kevesebb adót fizetőkre 3 nap szám árát — 1 frt 50 krt, illetőleg 2 igás jószág napszám árát — 2 frtot ajánl kivettetni, a 15 frtnál nagyobb adót fizetőkre pedig az állami adók után kivetendő 8%-at a szükséglet fedezésére. Az államtól pedig tíz tizezer frt államsgélyt javasol kértetni.

Hosszu élénk vita fejlett ki a tervezet, illetőleg a felett most tárgyalásuk e vagy pedig kell előkészülettel egy legközelebb ösz szehivandó rendkívüli gyűlésen.

Többek felszólalása után elrendeltetik, hogy ezen javaslat, a többi tárgyakkal együtt holnap délelőtti tárgyalásuk M á r k Endré nek és társainak a kegyurasági igények ellen beadott indítványával együtt.

Napi hírek.

— A városi közgyűlés ma nem ért véget. Az utadói költség elő- ir á n y z a t á n a k tárgyalásánál félbe- szakadt s kimondott hogy ezen tárgy, valamint a többi elmaradtak, Márk Endrének és társainak a kegyura- s á g i igényekre vonatkozó indítványá- val együtt a holnap d. e. 9 órákor kezdődő folytatólagos közgyűlésen fognak tárgyalni.

— Légből kapott hír. A „Debreczeni Híradó” s utána a „Debreczen” külsőben álló főispáni változásokról mesélnek városunkban. Elhiszük hogy az ellenzéki lapok szerkesztő- ségeiben már régóta táplálnak ilyen jámbor óhaját, s nem csodálkozunk, hogy ily naiv módon adnak kifejezést ohajtásuknak. Csak azt méltóztassanak nekünk megengedni, hogy bátorodjunk kétkedni abban, hogy akár gróf Dégenfeld főispán ur, akár a belügyminiszter oly élénk korrespondenciát folytatának a „Debreczeni Híradó” szerkesztőjével, hogy még nem létező szándékaikról is tudósítsák.

— Kö gyű l. s. A debreczeni ref. egyház tanástermében 1890 ik évi október hó 29 dik napján d. u. 3 órákor presbiteri közgyűlés tartatik. Tárgy: folytatólagos tárgyalása a parochialis körök szerinti felosztásra vonatkozó tervjavaslatnak.

— A debreczeni pinczerek betegsegélyző és ápoló-egylete részére Ó Felsége a király ötven forintot magánpénztárából adományozott.

— Fényes esküvő volt ma délen a r. cath. templomban. Sz in n y e i M e r s e B é l i a szinnyévaljai (Sáros m.) földbirtokos esküdt örök hűséget G e r s o n K a t a l i n kisasszonynak, néhai Garzon Ödön os. és kir. őrnagy szép leányának. Az esküvői szertar- tást Szakszó Rezső prépost végezte.

— Ö. T. Özv. R a n u n k e l H e n r i k né úrhölgy a piacz-utczai házánál a napokban kiűtött — s hamar elfojtott — raktártűz alkalmából a tű z o l t o g y l e t n e k h ű s z o r i n t o a d o m á n y o z o t t, mely adományért az egylet nevében köszönetemet tejezem ki. Debreczen, 1890. Október 27. Tikos István egyll. pénztárnok.

— A legidősebb élő magyar színész: Vad Pálné született Dain Borca asszony. Idősebb, mint maga a magyar színművészet, tavaly töltötte be élete századik évét és hetven esztendőig élt a színpadon, melytől csak tíz éve, hogy megvált. Ő az egyedüli élő lény, ki színről-színre ismerte az első úttörőket. A fővárosban lakik, életszükségleteiről a színész-egyesület kezdi és magánjótékonyág gondoskodik. Botra támaszkodva ki kijár még az utcára, ijeszten sovány arczát ezernyi ránc borítja. A színészek „Vad anyó”-nak hívják ez volt neve már a nemzeti színház megnyitá- sakor is. Mondják, hogy jó komika volt.

— Az alsó-szabolcsi-tiszai armentesítő társulat ma rendez közgyűlést tartott gróf Dessewffy Aurél elnöklété alatt. Debreczen városát Kőröcs Sándor t. ügyész képviselte. A gátépítés felülvizsgálásával megbízott kül- döttség betérjeszti a felülvizsgálatról felvett

jegyzőkönyvet, mely a gátépítést helyesnek és kifogastalannak találta. A házilag történt építésnél összesen 438350 frt. megtakarítás érte el. Ehhez képest a közgyűlés megállapította a társulati tisztviselők a megtakarításból illető jutalékok s azt kiutalványozta — Megállapított az 1891 évi költségvetés összesen 151652 frt, 37 kr. szükséglettel, 72674 frt 32 kr. fedezettel. A fedezetlenül maradt 78978 frt 05 kr. fedezésére szolgálni fog az 1,216,281 frt 89 kr. alap illeték min- den forintjára kivetendő 6 kr. tekintettel az új érdekeltség- is foganatosítandó 3 évi kivetésre. Legérdekeltebb vitát provokálta a földmive- lésügyi miniszternek a demarcationális vonal megállapítása tárgyában közölt javaslata, — melynek értelmében a társulati árter nagy része, ugymint az egész Kunság, P.-Ludány, Nádudvar, Nagy Iván, Kőcs, a társulat köte- lékéből más társulatokba átszétoltatni javas- soltattik. Ez ellen a magas miniszteriumhoz indokolt felterjesztés tétetni rendeltetett; azonban a e tárgybani értekezletre a társulat elnöke és alelnöke által magát képviselendő határozta a közgyűlés. A mérnöki jelentés ből az tűnt ki, hogy a t.-füredi zilipen reped- dések mutatkoznak. Ennek kijavítása és ki- próbálása ugy a zilip biztosítására 4000 frt szavaztatott meg. De miután a t.-füredi ér- dekeltség ezen zilipet felépítette ugyan, de sohasem használta, felszólított határozta ott, hogy készít é belviz szabályozási munkát vagy nem, hogy a zilip fenntartása, vagy beüsmése felől ez alapon intézkedni lehessen. A gátépítési munkákra a mérnöki jelentés szerint különböző címeken, mint kőburkolás fűzeselés, kiasajátítás 200000 frt összeg lévén szűk-éges, az ezen célra már előbb megsza- vazott 200000 frt fölvétele is elrendeltetett. — Az ujonnan bevont érdekeltség részére az igazgatóság által javasolt ideiglenes kivetési kulcs elfogadtatott. Végül több administrazio- nális ügy nyert elintéztést.

— A debreczeni fő iskolában tanuló növen- dékek száma. Lapunk egyik multkori számában közöltük, hogy 70 hittanhallgató, 111 joghall- gató, 595 gymnasiumi tanuló, 114 tanítóké- pezdői növendék s 524 elemi iskolai gyermek tanulván főiskolánkban: 1414-re megy azon főis- kolai tanulók étszáma, kik közvetlenül a v. ref. iskolai hatóságok vezetése alatt állanak. Ez adatokat most a „Debr. Prot. Lap” után kipótoljuk azzal, hogy ugyancsak a főiskola falain belül van elhelyezve a reáliskolának 3 osztálya is, és pedig az I. oszt. 71, a II. oszt. 44, a III. oszt. 34, együtt 149 növendékek, kiket 13 tanár tanít, ide számítván a melléktaár- gyak tanárát és a hitoktatókat is. Ugyancsak a főiskolában tanulnak Debreczen sz. kir. város alsó fokú iparos iskolájának növendékei is. Ezen iparos iskoláról annak igazgatója, Dóczy Gedeon úr a következő adatokat állí- totta össze: a III. oszt. A) 81, B) 91, ebből csak rajzra jár 29, C) 81, ebből csak rajzra jár 18, D) 79, ebből csak rajzra jár 14, a II. oszt. A) 61, ebből csak rajzra jár 2, B) 67, C) 59, 65, az I. oszt. A) 61, B) 50, C) 70, D) 92, E) 54. Az előkészítő oszt. A) 25, B) 36, C) 43. Az esteli iskolába s rajzra jár 906. Csak rajzra jár 101. Az összes létszám 1007. Ez iparos iskolában tanít igazgató vezetése alatt 14 segéddel együtt összesen 36 tanerő. Összegezvén most már ez újabban kimutatott növendékek számát a főiskolához közvetlenül tartozó intézetek növendékeinek számával, az 1414-gyel, kijö, hogy főiskolánk falain belül összesen 2570 ifjú és gyermek nyer oktatást.

Színház.

Bogyó Alajos jubileuma.

Az a Bogyó Alajos, ki az ugynevezett „régí debreczeni gárdá”-nak egyik jelese, a közönségnek pedig piratlan kedvence volt, megérdemli, hogy multjáról, itteni működésé- ről egyet-mást elmondjunk.

Boldogult Szabó Józsefnek, az ugyneve- zett gárdá-szintársulatunk titkárnak, mi sem kerülte ki figyelmet. A hol tehetőséget fedezett fel, ezt megszerezte a debreczeni színháznak, ha pénzzel nem lehetett, akkor furtanggal, ügyességgel, de megszerezte.

Hogy is lehetett volna másképp egy oly szintársulatot összehozni, mint Blaháné, Tan- nerné, Lukácsiné, Szakál Róza, Krecsányi Sarolta, Foltényiné, Mándokiné, Dalnokiné stb. Férfaiban. Rónay, Együd, Vizváry, Bercsényi, Mándoki, Foltényi, Philipovics, Zöldy, Dózsa, Tanner, Dalnoki stb. Most annyi pénz nem létezik, a melynek árán ily ensemblét össze- állítani lehetne.

Az öreg Szabó és a jeles intendans. Kiss Sándor, csak egy dolgon fáradoztak, hogy e páratlan ensembléhez egy jó, acceptabilis opera tenoristát kerítsenek valahonnan, mert Dalfy, minden muzsikalitása mellett sem tette von zóvá az operai tenor szerepeket. És az ak- kori tenor szük világban ez nem csekély do- log volt.

Arról volt tudomása a két vezető férfu- nak, hogy Budán van szerződötve ama jeles pozsonyi dalárdista, ki az 1864-iki drezdai dal- ünnepélyen magyar dalaival oly feltűnést keltett, és midőn Béneyi szintársulatát Szabó 1865-ben Bécsbe felvitte, kereste is a dalno- kot mindentelké az országban, meg is találta, de a szerződötéssel elkésett. Azóta figyelem- mel kísérte a dalnok minden lépését, hogy az alkalmat el ne szalaszsa, őt a debreczeni színház számára megszerezni.

Bogyó 1867-től a budai szinügyi választ- mány kezelése, és Molnár művezetése alatt működött. Ő volt a Gerolsteini Hercegnő operettében — az első Fritz — kövitéz, ki gyorsan tábornokká avengirozik. Ekkor mondta róla Gróf Andrássy Gyula, ki akkor a budai népszínháznak rendes látogatója volt — hogy ime az első 48-as honvéd Bogyó, a legfata- labb 48-as honvédtüzér ki tábornokká lett — (a Gerolsteini hercegségben).

Bogyóval már ekkor levelezésben állt az éber debreczeni intendatura, de elvitték elő- lünk Kolozsvárra. Kolozsvárt a szerződésben ki volt kötve, ha a budapesti operához meg- hívatik, az esetben a szerződés felbontottnak tekintendő. Az élelem Szabó titkárnak tuda- mása volt Bogyó kolozsvári diadalairól, most rábírtta Bogyót, hogy fogadja el Orczy báró meghívását a nemzeti színház operához — és onnét jöjjön Debreczenbe. Bogyó szót fogad- dott. Egy évig a nemzeti színház operájához ment, és a veterán Ellinger mellett kevés első rendű szerephez jutván, eljött Debreczen- be 1871-ben.

Hogy ki volt Bogyó a debreczeni szin- háznál? arról talán felesleges is szólnunk. Egy megfizethetlen kincs. Ha átlapozgatjuk az akkori lapokat — ott látjuk őt a deszká- kon mint Csikóst, Sobrit, Szép Juhászt, Par- lagi Jancsit, azokkal a szivhöz szóló, tüzről pattant, gyujtó magyar népdalokkal, melyek- ket ugy kezel, hogy az akkori színházlato- gatóknak talán ma is a fülükbe cseng. Elég volt a szinlapon ezt kinymatni, — hogy Bogyó ma a „Kerekes Andrást” énekli, és száz gigerli sem tudott volna oly lelkes és oly számú közönséget vonzani, mint a neve- zett egy nota maga.

Földesur, orvos, ügyvéd, kereskedő, polgár, tályigás, mind-mind ismerte Bogyót az ő hatalmas népdalairól, és speciális magyaros játéktárol. Azonfelül operettékből, Párisról, Szép Helenában, Pygmalionról, — Galatheaiban — és ki volt az a rangetog hangu Eleazár, Bánkban, Hunyadi László, Ördögörbert, Ma- saniello (Porticiban) Fradiavoló, Zampa, Erna- ni, Manrico, Edgardo (Luciában).

Sőt volt reá eset, vásár alkalmakkor, midőn, a fardhatatlan Bogyót Szombaton Helénában, mint könnyű véru Parist, nyomban utánna Vasárnap, a szilaj puszták fiát Csikós — Bandit, — és Hétfőn már Bánkban a nagy urat láttuk tőle — operában. Egy em- ber három ilyen szerepkört töltött be fénye- sen, nagyzerően.

A szeretetet annyira kivívta magának Debreczenben, hogy a kirakatokban Bogyó kalapokat és Bogyó csokrokat árultak. Hogy e kiváló erőt biztosítsa magának intézetünk, Kiss Sándor akkori intendans szokás ellenére három évre szerződötte — sőt egy nyáron keresztül bizonyos dotációval felküldte Bécsbe Rokitszky énekmeisterhez — fokozatos ki- képzés végett. Azután haza jöve — ismét a miénk lett — mind addig míg Mándokyal társ igazgatók nem lettek. Azután ismét a nemzeti színház tagja volt. Később Párisba ment, ahol magyar dalaival — szinte dicső- séget aratott.

Később szinígazgató lett és ezen a hul- lámzatos pályán rohamosan emelkedett; csak az volt a hibája, hogy mint önérzetes énekes, operai társulatot is tartott, Láng (a mostani kir. operánál), Balázsné Bognár Vilma stb., tagjai voltak; ezt pedig Pécs és hasonló vá- rosok nem fedezték, míg azután kisebb direc- tióval kellett beérnie. Ma, a ki látja az öszbe vegyült férfit, alig ismerné fel a délcegg, dalás Bánk bánt.

Hangja azonban megvan, azon tömörséggel, és azt nemsokára hallani fogjuk. Eljött hozzánk, itt van közöttünk, hogy buscut vegyen a szin- padtól, attól a szinpadtól, a melyen legtöbb dicsőséget aratott, és attól a közönségtől, a mely őt legjobban szerette. Hétfőn, n o v e m b e r 3-án lép fel és tartja 25 éves jubileumát a mi Bogyónk. — Debreczen közönsége az ő kedvelteit minden- kor kitüntette, sőt ünnepi ruhát vett föl, hogy megjutalmazza azt, kit úgy szeretett, mint Bogyót. Hiszszük, hogy a közönség sze- retetének adóját Bogyó fellépte alkalmával irányában sietni fog lerőni. (X)

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Holnap szerdán, 1890. október 29-én, páros bérletben

Rezervisták.

Enekes bohózat 4 folvonásban.

Színházi műsor:

Csütörtök, 30. Párisi élet (új betanu- lással I.-szőr.)

Péntek, 31. Válás után és Bál után, nagy magánjelnet I.-szőr)

Szombat, November 1. Molnár és gyer- meke (új átdolgozásban.) Lukács S. Vasárnap, -Nov. 2. Betörők népszinmű I.-szőr.

Felolós szerkesztő és kiadó laptalajdomos: Vértési Arnold.

Főmunkatárs: Kerecsag Vilmos.

Kunz József és Társa

Budapest Debreczen Nagyvárad.

Legujabb

ŐSZI és TÉLI

ruhaszövetek.

santartó velezek,

téli kendők és Trico derekak

nagy választékban érkeztek.

Bosznai J. és Társa

DEBRECZEN, Czegléd-utca.

Ajánlják eredeti gyári áron

valódi

Prf. Dr.

Jäger

gyapju-

áruikat,

n.-m.férfi-igek, ujjasokat, nadrágokat, harisnyákat,

női ingeket, nadrágokat, harisnyákat,

fiu- és leány-igeket, nadrágokat és öltönyöket,

Mieder-védöket, gyomormelegítőket

és

vadász-ujjasokat.

Mindezen cikkeket Prof. Dr. Jäger véd

jegyével vannak ellátva.

A Jäger-áruknak tisztításánál és

mosatásánál betartandó eljárásról külön

utasítással szolgálunk.

Nagy választék

Posztó és kötött női alsó szoknyák, harisnyák,

szárvédők és keztyükben,

peluche és haraszt gyermekruhák és saphakban

továbbá

női és gyermek kötött Capisonokban

és

tricot-derekakban. (3)

Szabó Lajos Fiai,

DEBRECZEN, Rózsátér.

Az őszi idényre raktárra érkeztek

Divatos női ruhaszövetek

hozzáváló legujabb diszek

Szines mosó velezek,

nagyválasztékban s igen olcsó árakhoz

Téli (Himalaya) kendők,

minden nagyságban.

JAEGER.

Kardos Lászlónál

Czegléd utcai fő és piachi fióküzletében:

kaphatók: az eredeti és egyedül va-

lódi Jaeger egészség fenntartó és fej-

lesztő ingek, ujjasok, lábravalók,

férfi és fiuk részére.

Ingek, ujjasok, vállfűzők,

vállfűzővédők, bugyogók, szoknyák,

mellvédők, térmelegítők, hölgyek és lé-

nyok részére.

Lovagló mellények, lábszár

melegítők, haskötők a katonaság részére.

A gyakorlat folytán legkitűnőbb-

nek bizonyult egészségvédő m o s h a t ó

Jaeger gyapju utczai fiuöltönyök

minden színben és többféle szabás szerint.

Férfi, női, rövid és hosszú harisnyák.

Nagyválaszték szines ablakfüggő-

nyökben, gyapju ágyszerűkben és flanel

takarókban.

Rumburgi, Crag és Irlandvásznakban, fehér

és szines zsebkendőkben, teljes kihazásitási ke-

lengyekben valamint minden e szakmába vágó

cikkekből.

WEISZ SÁNDOR

FÉRFI-SZABÓ és DIVAT-ÜZLETE
DEBRECZEN, FÖTÉR.

Ajánlja férfi ruhákra mérték szeriát dusan felszerelt raktárát,
bel- és külföldi GYAPJUSZÖVETEKBE,
kitűnő minőségű GÁCSI gyártmányu szövetekben.

Dr. Jäger tanár

védjeggyel ellátott
téli alsó ruhák

eredeti GYÁRI ARON kaphatók;

melyről kívánatra árjegyzékkel
ingyen és bérmentve szolgálók.

Továbbá mindennemű, a férfi divat szakmába vágó cikkek, u. m.

fehérneműek, keztük, téli alsó ruhák stb.

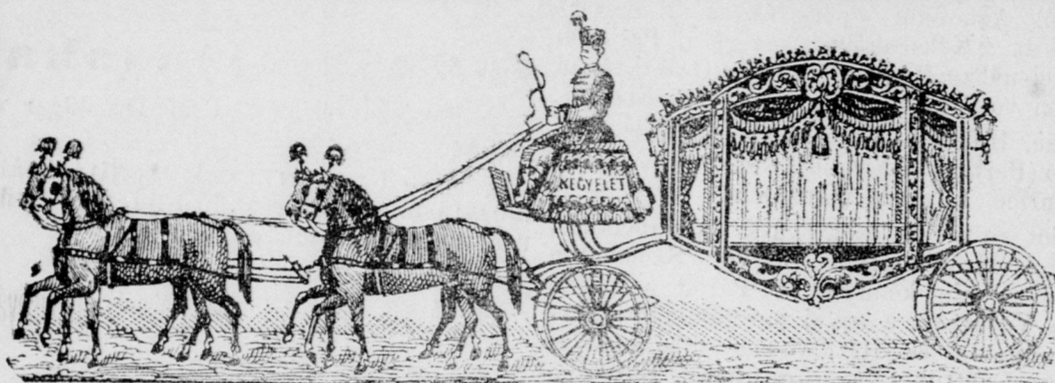
NAGY KALAP RAKTÁR.

Mindennemű utazó cikkek, illatszerek,
legjobb divatu nyakkendők, esőernyők, sötábotok a legújanyosabb árban ka hatók.
Legújabb divatu cilinderek és claqueok.

KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR
HABIG udvari szállító KALAPJAIBAN.

PILLANER-GRACZILODEN KALAPOK

Egyedüli raktár valódi Karisbadi cipőkben.

FISCHER JÁNOS

KEGYELET temetkezési intézete
DEBRECZENBEN,

elvállal temetések rendezését legolcsóbb árak mellett 10 forintól kezdve.

Teljes temetések halottas kocsikkal vidéken is eszközöltetnek.

Ércz élő és francia-művirág koszorúk

ingyen szalagfelirással, valamint

SIRLÁMPÁK

nagy választékban és a legszebb kivitelben bérbe is kaphatók.

Piacz, Czégély-ház Miklós-utca sarkán
a megyeházzal szemben.

Arverési hirdetm. kivonat.

A p.-ladányi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Domokos Gábor, Nemes Ferencz és Kun Pál nagy-bajomi lakosok végrehajtónak Henczel Boldizsár p.ladányi lakos végrehajtást szenvedő elleni 540 frttökekötvetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a p.-ladányi kir. járásbíróság) területén lévő P.-Ladány községben fekvő, a p.-ladányi 75 telekjegyzőkönyvben A + 1. sor 84. hrszám házas telekre egészben 400 frtban, ugyanazon tjkben A + 3 sor 84/a hrsz. udvara egészben 44 frt kikiáltási árban, az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi novem-

ber hó 12-ik napján délelőtt 9 órakor a p.-ladányi kir. járásbíróság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 40 frt illetve 4 frt 40 kr. k és z p é n z b e n, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett á r f o l y a m m a l számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letelni, vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

László
kir. aljárásbíró.

M. kir. államvasutak.

71305/90. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága 1893. az év végéig szükséges különféle műhelyi és pályafentartási szerszámok és eszközökre, továbbá csákányok, lapátok, ásók, furók, talyigák, vasalt kútvedrek, szénkosarak, ráspolyok, reszelők, fűrészek gereblyék, szalagmértekek, lámpaollók, papirollók és bádóg vágóollók, gyaluk, gyaluvásak, csavarhuzók, kalapácsok, üveg-vágógyémántok, lakatok, téntatartók, jelzőzászlók, kender társák, fehérneműek, kötelek, kátrányozott jelzőzsinetek, köszörükövek, jelzősípok, bádogos munkák u. m. lámpások, kannák, tüzelő és vízvedrek, durranógyutacszelenczék, kármentőtálcák, szelenczék stb. vasalt emelőrudak, tüzicsáklyák, összehajlítható mérőpálcák, székek, bélyegezőpárnák ruggyantából, altisztí-karkötők, irattáskák bőrből, borjubékok, kalauzkürtök, és zsinórok, kefeneműek, hév mérők, palaczkok, poharak, kavicsróstélyok stb-re iparfeneként csoportosítva nyilvános pályázatot hirdet.

Pályázati határidő 1890. november hó 25.
a bánatpénz letétel 1890. november hó 24.

Utbaigazítás a tárgyak részletes kimutatása, feltételek, rajzok stb. az igazgatóságnál Budapesten (Andrássy ut 75. sz. II. emet 43. ajtó.) A hivatalos órákban (8-12-ig) szerezhetők.

A minták a budapesti központi szertárban megtekinthetők.

Budapest, 1890. október hóban.

Az igazgatóság.

Utányomás nem díjaztatik.

TÓTH GYULA

előbb TÓTH LAJOS és TARSÁ
vaskereskedő cég Debreczen, városháza épület
ajánl dus választékban kitűnő minőségben és legjutányosabb
árak mellett:

öntött vaskályhákat
fa és szabályozható szén és kokszt fűtésre, hazai gyártmány.
Eredeti „FRIEDLANDI” szabályozható, töltő és

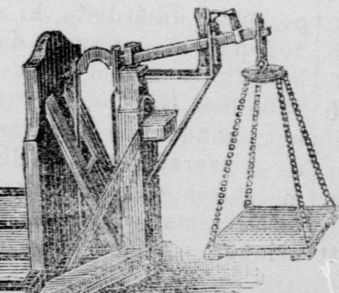
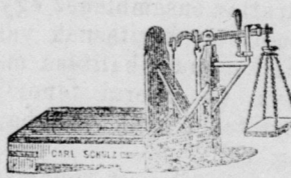
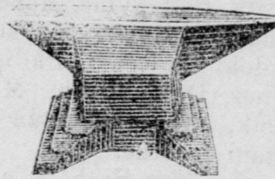
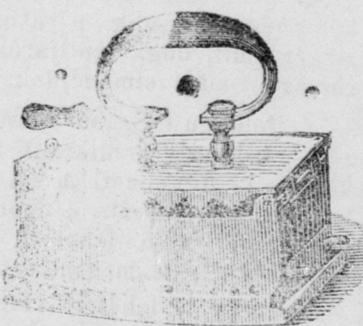
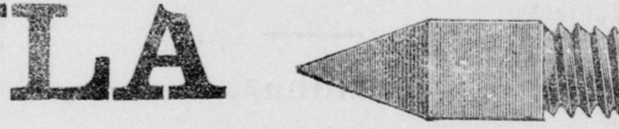
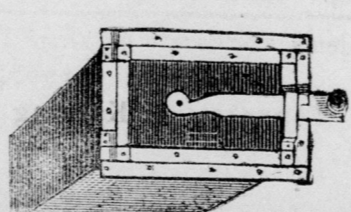
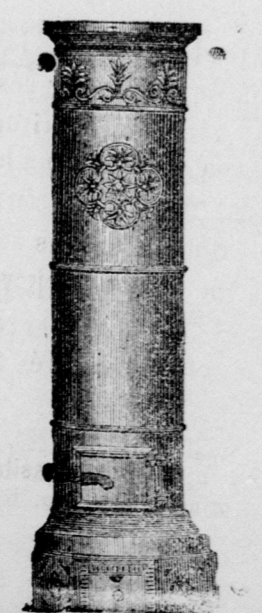
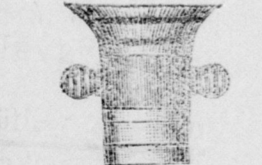
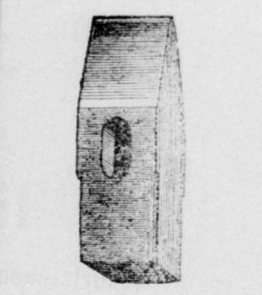
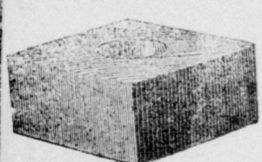
„meidingi” szystem kályhák
szén és kokszt fűtésre, csiszolt és nickl párkányzattal,
ugyszintén köpenynyel,

mindenféle színben zománcozva,
öntött vas és lemez takarékt konyhákat,
Tizedes-, egyensúly-, házi-, kalmár- és rud-mértegeket
jótállás mellett,

zománcozott öntött vasedényeket
zománcozott kék és márványozott lemez edényeket jótállással,
valódi francia

öntött-aczél szerszámok

gépész, kovács, lakatos, késes, bádogos, asztalos, ács, képfaragók, esztergályos, kádár, kerékgyártó, kőfaragó, rézöntő, üveges, kertész, molnár, timár, szijgyártó, mészáros és hentes stb. iparhoz.

A Mc. Cormick aratógép képviselése.

A Mc. Cormick aratógép képviselése.

SÜKETNEK.

Egy egyén, a ki egy egyszerű szer által 23 évi sükettség és fülzugástól meggyógyított, kézzerről, német nyelven, minden érdeklődőnek, ingyen a leírást megküldeni. Czím: J. H. Nicholson, Wien, IX., Kollingasse 4.

Arany érem Pécs 1888.

Kárpáti mellszörp
köhögés ellen

mell- és tüdőbetegnek részére.

Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyálkásodás, rekedtség, idült hurut, inger és számarköhögés, nehéz lélegzés, tüdővész, továbbá általános és gyomorgyengeségnél legjobb sikerrel használtatik.

A mellszörp gyermekeknek is adható. Egy nagy üveg ára 80 kr. egy kis üveg 50 kr.

Kárpáti mellpasztillák

Ezen pasztillák a Magas Tátrán található gyógyfüvek és gyökerekből készülnek, szintén legjobb sikerrel használtatnak a fentebb felsorolt betegségekknél. Egy doboz ára 26 kr.

Kárpáti mellthea.

Egy nagy csomag 40 kr., egy kis csomag 20 kr. Szintén kitűnő sikerrel használtatik a fentebb felsorolt betegségekknél.

Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznél Kasán, Debreczenben Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszerertárában.
(Telefon hálózat 5 ik szám.)